

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XXXV. Ludite, sed caste

urn:nbn:de:bsz:31-101049

LVDITE, SED CASTE.
XXXV.

PLVTARCH. **F**ormosas intueri iucundissimum, tangere autem & tractare sine periculo non licet.

PLAVT. TRIN. *Amor latebricolarum hominum corruptor.*

CIC. PRO MAR. CALIO. **D**etur aliquid etati, sit adolescentia liberior, non omnia voluptatibus denegentur. Dummodo illa in hoc genere praescriptioque moderatioque teneatur, parcat iuventus pudicitia sua, ne spoliet alienam, ne probrum castis, labem integris, infamiam bonis inferat.

Draeghje

Draeghje doecken, wacht voor hoecken.

Siet vvat een egel doet om sijnen cost te rapen,
 Hy vvort ghelijck een bol, en blijft so liggen gapen:
 Wel aen nu, muysen springt; maer schout het duyfter gat,
 Want vvie het hol genaect die is terstont gevat.
 Speelt heus en open spel, vvant alle sluypers hoecken
 Zijn lagen voor de jeught, en plagen voor de doecken:
 Men schildert Venus vvicht van oude tijden blint
 Om datmen sijn bejagh veel in het duyfter vint.

Ludite, sed caste.

M*Uribus insidias glomeratus echinus in orbem*
Dum struit, effingit, quâ locat ora, specum:
Vicinas mures saliant impune per herbas,
Ficta sed excurrat si quis ad antra, perit.
Nostra Venus purasque manus, & pectus honestum
Exigit, & tenebras ac vada caeca fugit.
Plectitur obscœnis qui furta tegenda latebris
Cogitat, & cujus gaudia crimen habent.

Rire sans mal-engin.

Nvl mal ont les fourys, & sentent nulle peine
 Ioüants au descouvert, & sautants par la pleine:
 Mais les voilà perdus, en devenants fripons,
 Au jeux il faut garder d'honesteté les gonds.

Hef

Het kleyn verdraghen, om 'tgroot te bejaghen.

DE egel vvort een klood, en gaet soo leggen gapen,
 Om door een open mont den kost te mogen rapen;
 Doch of hy schoon een muys vry dichte by hem fiet,
 Hy des al niet-te-min en roert sijn leden niet;
 Maer komt het weligh dier hem inden mont te dwalen,
 Soo moet het metter doot sijn eerste spel betalen:
 Een die bedriegen vvilt verdraeght ten eersten vvar,
 Tot hy eens sijn bejagh met vollen monde vat.

Parva patitur, ut magnis potiatur.

F*It globus, inque globi medio caput abdit echinus,
 Et vaser in parvum contrahit ora specum:
 Tegmina mus spinosa, peti se nescius, ambit;
 Et vagus impunem fertque refertque gradum;
 At cecas ineat latebras, & non sua, lustra;
 Tum demum in praedam promptus echinus erit.
 Ut fallat tunc cum pretium putat esse laboris,
 Praestruit in parvis fraus sibi magna fidem.*

Supporter peu, pour emporter tout.

QVant l'herisson les fauts de la foury supporte,
 Ce n'est, que pour ouvrir a ses desseins la porte.
 Au fin regnard, quitant de son droit quelque bout,
 Jamais ne fie, car c'est pour ravir le tout.

PARVA

PARVA PATITVR, VT MAGNIS POTIATVR.

Apposite ad eum quod vivimus, ad rem quam tractamus, dixisse mihi visus est Gucciar dinus, Niuno piu facilmente inganna gli altri, che chi è solito, & ha fama, de non gli ingannare. Nemo, inquit, facilius fallit, atque ille, qui in famâ est non fallendi. Idem, sed aliter, Cicero, Totius insustitiae nulla capitalior, quam eorum, qui, cum maxime fallunt id agunt, ut boni videantur. Scorpius, si manu tractes, ludere paulisper videtur at mox obliquâ caudâ ferit. Qui dolos à dolis incipit, simplex veterator est. Fallacioribus solenne est bona fidei actus aliquot premittere, mox ledere. Qui occupantur, aut venantur, facilius fallunt aves, aut feras, si aliud agentes, hoc est, iter facientes, aut agros colentes id faciant. In capiendis hominibus, idem est. Multis, inquit Cicero simulationum involucris tegitur & velis quibusdam obducitur mens hominis fraudulentis, frons, oculi, vultus, per sepe mentiuntur, oratio verò sapissime Vigor ingentibus negotiis par, eo acrior, quo somnum & inertiam magis ostensat, inquit Tacitus. Cave, cave vulpiones istos.

Niemandt (seydt Gucciard,) bedriechter lichtelijcker een ander, als den ghenen die den naem heeft van niet te bedrieghen. De ichorpioenen by yemant ghehandelt werdende, schynen eerst wat te spelen, maer terstondt daer na gheven sy een doodelijcken steeck. Die sijn bedroch, met bedroch begint, en is in verre nae de slimste bedriegher niet. Andere, die hier op meer afgeveerdicht en geslapen zijn, senden eenighs handelinghen van goede trouwe als voren uyt, ende spelen daer na eerst haer personagie. Voghelaers ende jagers vangen dan best en meest, wanneerte, als maer slechtelijck voorby gaende, oft eenich landtswerck schynen te doen. 'gedierte ouverhoets op het lijf vallen. Int verstricken van menschen, ist al het selve. De meeste schalcken trachten eerst te wege te brengen, door eenigen schijn van trouwicheyt, datmen hun gheloof gheve, en dan eens haer open siende, ende haren slach waernemende, tasten in't ver tot aen de kneucfels toe. In't korte, hoe een bedriegher voor min bedrieghlijck werdt zeeghen, hoemen door hem meer bedroghen wert.

Is eenich mensch voor goet vermaert,
Die midd'ler tijt is quaet van aert,
De sulcke door sijn slimmen gheest,
Bedrieght de werels aldermeest;
Want op een lincker diemen kent,
Heeft yeder een het oogh ghewent;
Maer daer is niemant die hem wacht
Voor een die denghsaem werdt gheacht.

PERS. SATYR. 5.

Pelliculam veterem retines, & fronte politus,
Abstruso rapidam gestas sub pectore vulpem.

LIVIVS.

Fraus in parvis fidem sibi praestruit, ut, cum opera praeium est, cum mercede magna fallat.

Dd

I, PET

*Vveest nuchteren, waeckt; vvant de Duyvel gaet om te
soeckende wie hy versinde.*

DE egel kent den muys en sijn ghemeene ganghen
En vveet daerom het dier ooc met ghemack te vanghen
Hy toont den muys een hol en tis zyn grage muyl
En siet in korten tijdt het dier is inden kuyl
Devyand vande mensch heeft even dese vonden,
Hy kent ons inder aert, hy vveet ons lieve sonden;
En die nae vrouvven helt, die vvorter door bekoort:
En vvie den vuint bemint, die vvorter in ghesmoort.

Objecta movent.

F*It globus, insidias muri dum tendit echinus;
Et jacet immoto corpore fusus humi,
Os latet in medio, quod dum putat esse cavernam
Musculus, ad socios non rediturus, inquit.
Cum vitium, quod quisque colit, rex calleat orci;
Illius objectu pectora nostra trahit.
Lurco cibi capitur, vinosus imagine bacchi;
Virginis aspectu mota libido furit.*

*Je crains qu'ainsi que le Serpent a seduit Eve par sa ruse, sembla-
blement en quelque sorte vos pensées ne soyent corrompus.*

LE fatan est trompeur, tout d'une mesme ruse,
Dont les souris aux champs le herisson abuse:
Il scait bien quel peché chachun caresse au cœur,
Par là il nous assaut. O! garde le malheur.

OBIECTA

OBIECTA MOVENT.

Infernas animi cogitationes diabolum non videre, certi sumus, inquit Augustinus; secreta enim cordis ille tantum dydicat, ad quem dicitur; Tu solus nostri corda filiorum hominum: eum tamen ex indicij signis, exterioribus naturales hominum inclinationes probe callere, satis perspicuum est; idque vel ex eo facile colligitur, quod tam artificiosè laqueos pro cuiusque ingenio norit disponere. Non eodem astu omne genus piscium aggredditur piscator, sed pro palato cuiusque escam praparat. Non uno modo avem fallit auceps, sed has fistulas, illas laqueis, alias visco. Generis humani adversarius unicusque, mores, & cui vitio propinqui sint, intuetur (ut verè Ambrosius) ac talia homini objicit, ad que facilius cognoscit inclinari mentem; ut blandis ac letis moribus luxuriam, vanam gloriam, & similia; asperis mentibus iram, superbiam, ac crudelitatem proponit. Quid agimus ut hosti tam calido ac calido, resistamus? certè cum nobis sit pugna adversus principes, potestates, adversus spiritualia nequitia, adversus arma diaboli, quid restat nisi ut induamus armaturam Dei. Ex consilio Apostoli Eph. 6. 11.

VVY zijn des seker (seyt Augustinus) dat de duyvel de innerlijcke ghedachten des menschen geenfins en weet: want de gheheymenissen des harten, zijn dien alleenlijck beken, tot welcken gheseyt is; ghy alleene kent de ghedachten der menschen kinderen. Dat nochtans aen onsen vyant de natuerlijcke beweginghe van yder mensche, door het uytterlijck ghebaer, beken is, kan selfs daer uyt afgenomen werden, dat hy so doortraptelijck sijn laghen weet aen te leggen, naer eens yders innerlijckste ghenegtheden. De visscher en vanght niet alderley visschen, met eenderley aes. De voghelaer weet schier elcken voghel met een sonderlinge grepe te verrassen; Gaet mede soo met onsen vyandt. De duyvel (seyt Ambrosius) weet na te spooren tot wat sonde yeder van ons meest genegen is, ende daer na leyth hy sijn laghen aen. Den blymoedigen sal hy ghemeenlijck komen bespringen met vleeschelijcke lufften, ydelen eersucht, ofte diergelijcke sonden. De ghene die harder van aert zijn, met gramschap, hoochmoet, ofte wreechtheyt. Wat raed? sekerlijck nademael wy te doene hebben tegens overite, teghens machten, tegens geestelijcke boosheden: int korte, tegens de wapnen des duyvels, wat isser beter te doen als aen te doen de wapnen Godes.

Na ons sinnen zijn gheneghen,
Komt de duyvel ons beweghen:
Jonghe menschen, weeligh bloet.
Brenghet hy wellust in't ghemoet:
Droeve sinnen komt hy quellen
Met wanhoop, en anxt der hellen:
Heete breynen dringht hy voort
Tot ghevecht en wreede moort.

GREG. LIB. 29. MORAL.

Prius complexionem uniuscuiusque adversarius perspicit, & tunc tentationis in eos apponit. Alius namque laetitia, alius tristitia, alius timoris, alius elatis moribus existit. Quid ergo adversarius occultis facile capiat, vicinas complexionibus de-

ceptiones parat: & quia laetitia voluptas proxima est laetis moribus luxuriam proponit. Et quia tristitia in iram facile labitur, tristibus poculum discordia porrigit: Et quia timidi supplicia formidant, paventibus terrores intentat. Et quia elatos extollit laudibus conficit: eos ad quacunque voluerit blandis favoribus trahit.

Dd 2.

ODIT